

Богович Х.Б.

студентка,

Науковий керівник: Гнєзділова В.І.

кандидат біологічних наук, доцент,

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З БІОЛОГІЇ

На сьогоднішній час в процесі розвитку освіти провідним видом діяльності школярів є навчання. Тому важливо шукати можливі шляхи підвищення їхньої активності в цьому напрямку, який сприятиме не тільки покращенню якості освітньої підготовки учнів, але й формуванню знань, умінь та навичок практичної діяльності.

У сучасній психолого-педагогічній літературі «уміння» характеризується з двох боків. З одного – як готовність і здатність застосовувати набуті знання на практиці, а з іншого – як система різних прийомів, що забезпечує цю готовність. Отже, уміння – це готовність особистості до виконання системи розумових і практичних дій, спрямованих на досягнення певної мети, на основі засвоєних знань і навичок. Процес формування уміння передбачає виконання дій спочатку за зразком, а потім – у змінених та нових ситуаціях.

На відміну від уміння, яке завжди виконується під контролем свідомості, навичка – це автоматизована, майже не контрольована дія. Тому для оволодіння навичкою необхідне багаторазове повторення дії.

В основі умінь і навичок лежать тимчасові нервові зв'язки, що виникають під впливом живого слова вчителя, натуральних об'єктів і практичних дій, які демонструє вчитель і які виконують учні в процесі виконання практичних робіт [6].

Нестандартні прийоми виконання практичних робіт з біології будуть сприяти найкращому формуванню умінь та навичок при дотриманні наступних умов: знаходження індивідуального підходу до учнів; діагностика навчальних знань, умінь та навичок школярів; розробка нестандартних практичних занять.

У дидактичній літературі поняття «практична робота» добре досліджено. На думку П. І. Підкасистого, «практична робота – це застосування учнями знань на практиці, а саме, уміння користуватися теорією на практиці, оперувати об'єктами з метою глибокого їх вивчення» [4].

Переваги практичних занять у порівнянні з іншими видами навчальної роботи, полягають у тому, що вони інтегрують теоретичні знання, формують практичні навички та уміння учнів в одному навчальному процесі [1].

Але психологи та педагоги, які вивчали сучасний стан процесу навчання, констатують, що випускники шкіл не здатні самостійно розв'язувати проблеми, вирішувати практичні завдання, не можуть мислити діалектично, системно, їм бракує творчої уяви, винахідливості, практичних умінь та навичок.

Причини цього слід шукати в організації навчальної діяльності. Аналіз викладання біології у середній школі показав:

1. перевага на уроці надається заучуванню, розширенню, поглибленню знань, а не їх міцності. Серед навчальних занять дуже низька питома вага саме практичних;

2. теоретичні і практичні завдання на етапах систематизації і повторення навчального матеріалу носять переважно репродуктивний характер. Розв'язання практичних завдань залишається часто поза увагою вчителя, оскільки конкретна мета розвитку практичних здібностей не ставиться [2].

Тому ми вважаємо, що для оптимального формування знань, умінь та навичок біології необхідно проводити нестандартні практичні заняття з використанням активних методів навчання.

Нестандартне практичне заняття – це взаємозв'язок пізнавального та практичного занять. Його структура вимагає від учня «застосування раніше засвоєних знань та умінь у новій ситуації, їх комбінацію та перетворення, побудови їх на основі способу рішення, бачення нової проблеми в традиційній ситуації, бачення структури і нової функції об'єкта» [3; 5].

Тому під час проведення такого роду заняття варто застосовувати різні методи навчання, які б несли продуктивний, творчий характер.

На нашу думку, на практичних роботах з біології для кращого формування знань, умінь та навичок роботи, ефективно застосовувати наступні активні методи навчання:

- метод «Мікрофон» дає можливість висловлювати свою позицію згідно поставленого завдання і важливий при формуванні нових умінь;
- метод «Мозковий штурм» пропонує учням вирішити проблемні завдання, шляхом пошуку великої кількості ідей. Його доцільно використовувати для закріплення вже сформованих знань учнів;
- метод «Активізуюча вікторина» використовується для перевірки умінь застосовувати вже отримані знання у певній ситуації.

Отже, ми пропонуємо впровадити в педагогічний процес активне навчання, яке б створило комфортні умови навчання учнів біологічної дисципліни. Адже це максимально підвищить рівень практичної діяльності, створить підґрунтя для якісного формування знань, умінь та навичок, які б мали важливе значення у реальному житті, яке включатиме як стандартні, так і нестандартні ситуації.

Список використаних джерел:

1. Анісімов М. В. Значення лабораторних робіт при формуванні навичок і умінь в учнів ПТНЗ / М.В. Анісімов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер.: Педагогічна. – 2013. – Вип. 19. – С. 74-76.
2. Казанцеві І. Творчі завдання – шлях активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках біології / І. Казанцеві. – К.: Рідна школа. – 2000. – № 11. – С. 69.
3. Карташова І.І. Організація пізнавальної діяльності учнів на уроках біології (Методичні рекомендації) / І.І. Карташова. – Херсон: Персей, 2000. – 36 с.
4. Педагогіка: учеб. для студ. пед. вузов и пед. колледжей / Под. ред. П.И. Пидкасистого. – М., 2002. – 608 с.

5. Скиба Ю.А. Науково-дослідна робота з біології та екології у загальноосвітній школі / Ю.А. Скиба, М.М. Скиба. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 87 с.

6. Шаповал Л.В. Уміння та навички як складова предметних компетентностей учнів 6-х класів у курсі «Біологія» / Л.В. Шаповал // «Молодий вчений». – №1 (53) січень, 2018. – С. 403-407.

Гламазда Л.В.

студентка,

Національний університет «Чернігівський колегіум»

імені Т.Г. Шевченка

СУЧАСНІ МЕТОДИ І ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (НУШ)

Реалізація нової освітньої парадигми в Україні викликає потребу в оновленні змісту навчання й виховання школярів. Особливого значення надано проблемі формування цілісної особистості молодшого школяра на засадах компетентнісного підходу, про що зазначено в «Державному стандарті початкової загальної освіти» [4].

Освіта в умовах реформи «Нова українська школа» вимагає від людини не тільки певної суми знань, умінь і навичок, а й уміння самостійно набувати й використовувати на практиці нові знання, уміння адаптуватися до нових обставин [3]. Тобто основною метою стає максимальний розвиток компетентності особистості. Необхідно шукати такі форми роботи, які захоплять учнів у практичну діяльність із метою дослідження різноманітних природних явищ і процесів, саме цьому сприяють ігрові технології навчання [6].

Впровадження компетентнісного підходу в початкову освіту в Україні на сьогодні є одним з найпріоритетніших завдань з метою піднесення освіти до європейських освітніх стандартів. У змісті компетентнісного підходу відображено життєво важливі теми, на яких базується розвиваюче навчання молодших школярів. Саме Державний стандарт початкової освіти підкреслює пріоритетність формування компетентностей в учнів молодшого шкільного віку [5].

Державний стандарт початкової освіти України, сформований на засадах особистісно-орієнтованого і компетентнісного підходів, зазначає, що компетентність – набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [1].

Згідно Державного стандарту початкової загальної освіти України цілями компетентнісного підходу до навчання у початковій школі є – спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, як ключова, загальнопредметна і предметна; засвоєння молодшими школярами вмінь